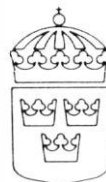

Motion till riksdagen

1985/86:Sk279

Ulf Adelsohn m. fl. (m)

Frihet och välfärd genom sänkta skatter

Mot.
1985/86:Sk279

Innehållsförteckning

1. Frihet och välfärd genom sänkta skatter	1
2. Skatteutvecklingen i Sverige och i omvärlden	3
2.1 Världens hårdaste skattetryck	3
2.2 Sverige – högsta inkomstbeskattningen	4
2.3 Arbetsgivaravgifter	5
2.4 Mervärdeskatten	6
2.5 Skatteutvecklingen mellan 1976 och 1982	7
3. Regeringens skattepolitik efter 1982	8
4. Sänkta skatter ger ökad tillväxt och högre sysselsättning	11
4.1 Negativa verkningar av höga skatter	11
4.2 Dynamiska effekter av skattesänkningar	16
4.2.1 Marginalskattesänkningens självfinansierande	16
4.2.2 Högre tillväxt	18
4.2.3 Lägre löneökningar	20
4.2.4 Ökad sysselsättning	22
4.2.5 Fördelningseffekter	22
5. Moderat skattepolitik	24
5.1 Inledning	24
5.2 Reformerad inkomstskatt	25
5.2.1 Sänkta marginalskatter	25
5.2.2 Återinfört inflationsskydd	28
5.2.3 Reformerad familjebeskattnings	29
5.2.4 Grundavdrag för barn	29
5.2.5 Avdrag för barn tillsynskostnader	31
5.2.6 Avskaffa avdragsbegränsningen	32
5.2.7 Rättvist schablonavdrag	34
5.2.8 Slopade skattereduktion för fackförningsavgifter	35
5.3 Kapitalbeskattnings	35
5.3.1 Förmögenhetsbeskattnings	35
5.3.2 Arvs- och gåvobeskattnings	38

5.4	Aktiebeskattningen	40	Mot. 1985/86
5.4.1	Beskattning av aktieutdelningar	41	Sk279
5.4.2	Realisationsvinstbeskattningen	42	
5.4.3	Omsättningsskatter på aktier	43	
5.5	Företagsbeskattningen	43	
5.5.1	Löntagarfondsskatterna	43	
5.5.2	Arbetsgivaravgifter och löneskatter	43	
5.5.3	Bolagsbeskattningen	44	
5.6	Bostads- och fastighetsbeskattningen	45	
5.6.1	Småhusbeskattningen	45	
5.6.2	Realisationsvinstbeskattning av fastigheter och bostadsrätter	46	
5.6.3	Fastighetsskatten	47	
5.6.4	Garantibeskattningen	48	
5.6.5	Fastighetstaxering	49	
5.7	Energibeskattningen	50	
5.8	Övriga skatter	50	
5.9	Finansiella konsekvenser av förslagen	51	
6.	Hemställen	53	

1. Frihet och välfärd genom sänkta skatter

Mot. 1985/86

Sk279

Sverige är det land i den fria världen där människorna är mest beroende av politikernas värderingar och politiska beslut. Det innebär att det svenska samhället också har den fria världens hårdaste skattetryck. Ingen annanstans har så stor del av medborgarnas inkomster socialiserats. Ingen annanstans har marknadsekonomin trängts undan så mycket som i Sverige. Ingen annanstans är utrymmet för enskilt sparande och enskilt ägande så begränsat som i Sverige.

Detta är ett resultat av en långsiktig ideologisk strategi. Socialistisk politik innebär att kollektiva beslut sätts före individernas valfrihet. Från moderat utgångspunkt är denna situation givetvis oacceptabel.

Den skattepolitiska debatten bryts lätt ned till siffror i jämförelser av effekter på kort sikt för olika typer av hushåll i kronor räknat. Det är i sig viktigt. Det är emellertid ännu viktigare att skattepolitiken debatteras med hänsyn till den långsiktiga utvecklingen och till det sätt på vilket den påverkar utformningen av vårt samhälle.

Den genomsnittlige inkomsttagaren i Sverige får för egen del förfoga över ungefär en tredjedel av vad han eller hon har arbetat ihop. Mer blir inte kvar sedan arbetsgivaravgifter, inkomstskatter och konsumtionsskatter betalats. Politiker i stat och kommun styr över ungefär två tredjedelar av vår ekonomi medan medborgarna själva direkt kan bestämma över den resterande tredjedelen.

Ett samhälles utvecklingsförmåga och dynamik är beroende av människornas möjligheter att ta initiativ och ansvar. Högsattesamhället tvingar enskilda, organisationer och exempelvis massmedia till ett bidragsberoende. Högsattesamhället griper in i och påverkar människors ekonomiska levnadsvillkor, så att egna värderingar om boende, barnomsorg eller sjukvård får vika.

Genom lägre skatter öppnas möjligheter för enskilda människor att ta initiativ, satsa på företagande, spara och äga. Genom lägre skatter förs en större andel av ägandet över till de enskilda människorna. Det är viktigt för nyföretagandet och för tillväxten i ekonomin.

Lägre skatter medför ett ökat arbetsutbud. Dagens "kilar" mellan värdet av produktionen och ersättningen för en arbetsinsats gör att det i praktiken blir näst intill omöjligt att utveckla nya arbeten inom områden som är av stor betydelse för den framtida sysselsättningen, främst tjänstesektorn.

Lägre skatter motverkar svåra sociala problem som exempelvis den nyfattigdom som gjort hundratusentals människor beroende av socialbidrag. Genom ökad tillväxt och genom en möjlighet att disponera en större del av sina arbetsersättningar skall de flesta kunna leva på sin lön.

2. Skatteutvecklingen i Sverige och i omvärlden

Mot. 1985/86
Sk279

2.1 Världens hårdaste skattetryck

Beskattningens primära syfte är att finansiera offentliga utgifter. Därav följer att frågan om skattetryckets höjd liksom skattesystemets utformning i övrigt i hög grad är ideologiskt präglad.

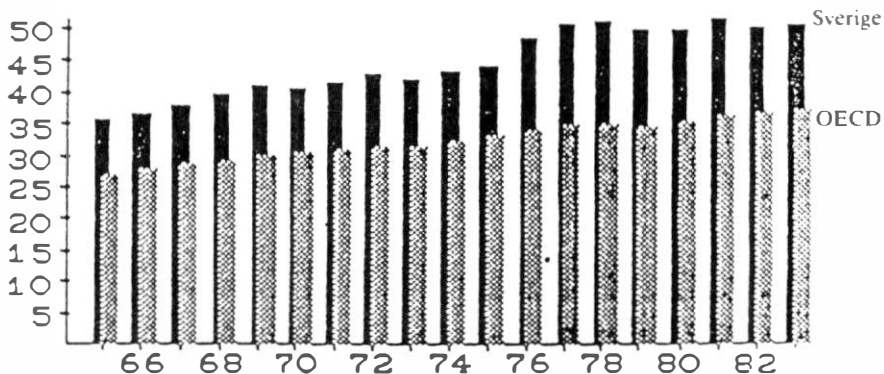
En socialistisk politik med liten tilltro till de enskilda människornas förmåga att ta eget ansvar leder till kollektiva lösningar. stora offentliga utgifter och därmed ett hårt skattetryck.

Den privata sektorn i Sverige har under efterkrigstiden retroaktivt sett ständigt minskat. Sedan mitten av 1960-talet har de offentliga utgifterna, och därmed skattetrycket i Sverige, allmer kommit att avvika från genomsnittet inom OECD. Detta framgår av diagram 1.

Den svenska offentliga sektorn är, mätt som andel av BNP, störst i jämförbara länder i världen. Det medför att Sverige också har det högsta skattetrycket, ca 52 % av BNP.

Diagram 1

Skattetrycket i procent av BNP till marknadspris för Sverige och hela OECD 1965–1983

Källa: Revenue Statistics of OECD Member Countries 1965–1984. Paris 1985.

2.2 Sverige – högst inkomstbeskattning

I en OECD-studie omfattande alla länder i Västeuropa samt Nordamerika, Australien och Japan, kan man utläsa att Sverige har världens högsta inkomstskatter. Studien jämför lönen före och efter skatt för en genomsnittlig industriarbetare i OECD-länderna.

Sveriges föga smickrande världsrekord innebär att den svenske industriarbetaren genomsnittligt betalar ca 35 % i direkt inkomstskatt. Det enda land som ligger i närheten av Sverige är Danmark. För andra viktiga konkurrentländer är motsvarande siffra följande: Storbritannien ca 20 %, Norge ca

18 %, USA ca 13 % och Västtyskland ca 10 %. I många länder diskuteras dessutom sänkningar av inkomstskatten.

Mot. 1985/86
Sk279

De uppgifter som redovisats ovan är den genomsnittliga skatten räknad på den genomsnittliga industriarbetarlönen. Inkomstbeskattningen i Sverige är starkt progressiv genom utformningen av den statliga inkomstskatteskalan. Statlig inkomstskatt tas i det lägsta skiktet ut med 0 % av inkomsten och i högsta skiktet med 50 % av inkomsten. Detta läggs ovanpå kommunalskatten som är ca 30 % i genomsnitt för landet. Det innebär att marginalskatten, skatten på inkomstökningar, i Sverige blir extremt hög för de heltidsarbetande.

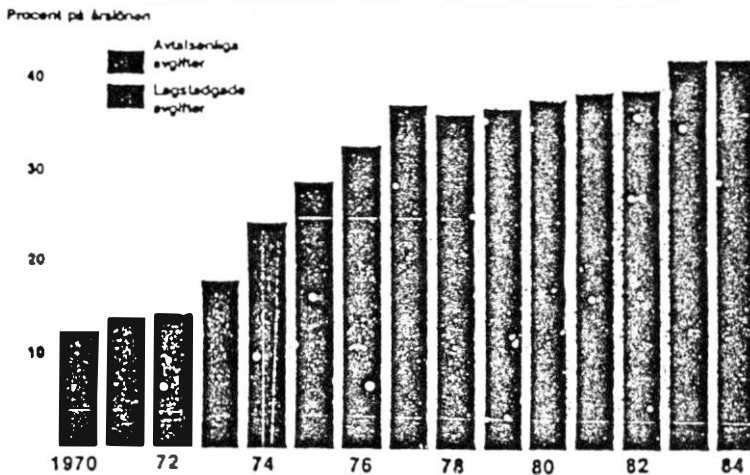
En inkomsttagare med 100 000 kr. i inkomst får i Sverige betala 50 % i skatt på en inkomstökning. Till detta kan sedan komma att en inkomstökning leder till avtrappade bostadsbidrag och höja daghemsavgifter. Om marginalskatten och avtrappningseffekterna adderas uppkommer margineffekten i olika inkomstlägen. Margineffekterna kan i normala inkomstlägen uppgå till mellan 70 och 80 %. I vissa extrema fall da socialbidrag utgår eller vid användning av existensminimiregler blir de 100 %.

2.3 Arbetsgivaravgifter

De lagstadgade avgifter arbetsgivare 1965 hade att erlägga för arbetare var 7,3 %. Dessa avgifter har fram till 1985 femdubblats och uppgick då till 36,45 % på bruttolönen. Den starkaste ökningen skedde under 1970-talets första hälft. Mellan 1970 och 1977 steg arbetsgivaravgifterna från ca 12 % till ca 32 %. Utvecklingen mellan 1970 och 1984 redovisas i diagram 2.

Diagram 2

Arbetsgivaravgifter 1970–1984

Källa: SAF

Egenföretagare erlägger s. k. egenavgifter som motsvarar arbetsgivaravgifterna. De beräknas på företagsinkomsten och ökar därmed marginaleffekten för företagaren. Om marginals-katten är 50 % blir marginals-katten nästan 70 %.

Mot. 1985/86
Sk279

2.4 Mervärdeskatten

Den 1 januari 1969 infördes i Sverige en mervärdeskatt. Den ersatte den tidigare omsättningsskatten.

Mervärdeskatten, som sedan införandet höjts flera gånger, har varit den skatteform som främst använts i konjunkturpolitiskt syfte. Således har momsens sänkts vid två tillfällen, 1974 och 1981. Mervärdeskatten uppgår efter den höjning som genomfördes av socialdemokraterna hösten 1982 till 19 % av priset inkl. moms, vilket innebär ett påslag på priset med 23.46 %.

2.5 Skatteutvecklingen till 1976

Under perioden fram till 1976 steg skattetrycket kontinuerligt i takt med att de offentliga utgifterna ökade. Det uppgick 1950 till drygt 20 % av BNP och ökade sedan i jämn takt fram till 1970 då det uppgick till 41 %.

1970 lade den dåvarande socialdemokratiska regeringen fram förslag om en skattereform som skulle "ge två tredjedelar av svenska folket sänkt skatt". Moderata samlingspartiet motsatte sig förslaget, bl. a. med hänvisning till den starkt skärpta progressiviteten i den statliga inkomstskatteskalan. Det visade sig snart att förändringen ledde till höjda skatter för i stort sett alla till följd av kombinationen av höga marginals-katter och snabb inflation.

Så gott som varje år t. o. m. 1976 framtvingades därför nya skatteomläggningar. I den statliga inkomstskatteskalan sänktes skattesatserna i lägre inkomstskikt, medan de bibehölls och även höjdes i högre skikt. Samtidigt höjdes successivt arbetsgivaravgifterna i syfte att uppväga de avsedda sänkningarna av inkomstskatten. Eftersom den statliga skatteskalan inte var inflationsskyddad ledde inflationens verkningar till att skattetrycket i realiteten skärptes. Det steg från 41 % till ca 49 % 1976.

Det var mellan 1970 och 1976 som Sverige kom upp på den nivå som innebar att skattetrycket låg 13–14 procentenheter av BNP högre än i OECD-länderna i genomsnitt. Vi befinner oss fortfarande på denna höga nivå. Av tabell 1 nedan framgår förändringen av skattetrycket för några jämförbara länder.

Tabell 1

Förändring av skattetrycket i procentenheter.

Land	1965–70	1970–76	1976–82
Sverige	4,4	8,0	2,1
Österrike	1,0	2,9	2,5
Frankrike	5,6	3,8	4,3
Nederländerna	4,2	5,3	2,3
Norge	6,0	7,0	1,6
Belgien	4,6	6,5	4,3
Finland	2,1	7,8	-2,4
Danmark	10,5	1,2	2,4

Under 1970-talets första år var det således framför allt skatterna på produktionen som ökade. Inkomstskatten steg, progressiviteten i skatteskalen blev större och arbetsgivaravgifterna ökade kraftigt. För den genomsnittliga industriarbetaren höjdes marginalskatten från ca 1/3 1970 till 2/3 1976. Därmed försvagades självfallet också näringslivets konkurrenskraft.

Mot. 1985/86
Sk279

2.6 Skatteutvecklingen mellan 1976 och 1982

Den borgerliga valsegern 1976 innebar en viktig förändring i den skattepolitiska utvecklingen. Visserligen skärptes skattetrycket mellan 1976 och 1977 med 2 procentenheter, men denna ökning berodde på skattehöjningar som genomdrivits av den socialdemokratiska regeringen 1976. Skattehöjningen skulle ha blivit ännu högre detta år om inte den nya borgerliga regeringen tagit tillbaka vissa beslutande höjningar. Efter 1977 var det totala skattetrycket oförändrat. Eftersom inte obetydliga kommunala skattehöjningar genomfördes efter 1976 (den genomsnittliga kommunalskatten steg 1976–1982 med ca 3,6 procentenheter), innebär detta att det statliga skattetrycket sänktes. Vissa marginalskattesänkningar genomfördes också under perioden även om de borde ha fått en större omfattning. Fr. o. m. 1978 inflationsskyddades skatteskalen genom den under trepartiregeringen beslutade indexregleringen av skiktgränserna. Därigenom skapades garantier mot att inflationen automatiskt skärpte skattetrycket. Indexregleringen gav ett reallt innehåll åt de genomförda marginalskattejusteringarna och därmed hejdades den tidigare fortlöpande skärpningen av progressiviteten i skattesystemet.

Trepartiregeringen beslöt i februari 1981 att genomföra en genomgripande marginalskattereform under perioden 1982 till 1984. I april samma år träffade mittenpartierna och socialdemokraterna en uppgörelse som innebar en senarelagd skatteomläggning. Den innebar också att inflationsskyddet urholkades, att marginalskattesänkningen blev mindre omfattande än avsett och att symmetrin i skattesystemet bröts genom avdragsbegränsningen. Omläggningen skulle finansieras genom höjda arbetsgivaravgifter eller s. k. proms.

3. Regeringens skattepolitik efter 1982

Den socialdemokratiska regeringen förefaller fortfarande omedveten om att det höga skattetrycket är en av huvudanledningarna till såväl hushållens ekonomiska svårigheter som till problemen med att få ned inflationen och öka sysselsättningen. Möjligen blockeras man av sambandet mellan stor offentlig sektor och högt skattetryck.

I skriften "Framtid för Sverige" som antogs av den socialdemokratiska partistyrelsen 1981 redovisas kortfattat den inriktning en socialdemokratisk skattepolitik efter valet 1982 skulle komma att få:

"Det förekommer därför inte att vara möjligt att sanera statsfinanserna genom att uteslutande eller ens huvudsakligen förlita sig till skattepolitiken. Ökad tillväxt är nödvändig för att långsiktigt stärka statsutgifterna. Självfallet bör dock en aktiv skattepolitik föras, där ett av syftena är att stärka den offentliga sektorns inkomster."

”Det är vår övertygelse att de allra flesta människor i vårt land är beredda att betala ganska höga skatter med tanke på att dessa finansierar en stor del av den sociala välfärd som betraktas som omistlig.”

I skriften förekommer inget som skulle kunna antyda en insikt om att höga skatter tvärtom hotar välfärden och medför en lägre ekonomisk tillväxt.

Efter vaisegern 1982 har socialdemokraterna fullföljt den anvisade politiken. Under perioden fram till valet 1982 höjdes eller infördes 78 skatter till ett belopp på sammanlagt ca 32 miljarder kronor. Det motsvarar uppemot 9 000 kr. per hushåll. Som framgår av nedanstående tabell har också skattetrycket stigit successivt. Vid en realistisk bedömning av avtalsrörelsen torde skattetrycket 1986 komma att överstiga 52 % av BNP.

Tabell 2

Skatteuttag i procent av BNP

1970	1977	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
40,5	50,3	49,5	50,9	50,1	50,7	50,9	51,8	?

Att de stora skattehöjningarna under den gångna mandatperioden inte tydligare har slagit igenom beror på att den förhållandevis lågt beskattade vinstandelen av BNP har stigit i förhållande till löneandelen. En stigande vinstandel innebär automatiskt att skattekvoten sjunker.

Om man delar upp skatteuttaget så att det särredovisas för hushållen visar det sig att beskattningen av dessa stigit kraftigt. Diagrammet nedan, som avser utvecklingen t. o. m. 1984, visar med all önskvärd tydlighet vad som orsakat en stor del av ökningen av antalet socialbidragstagare. Låg tillväxt och stegrande skatter för hushållen innebär att marginalerna för många familjer minskar så mycket att de för att klara sin ekonomi måste få socialbidrag.

I årets finansplan anger finansministern kortfattat regeringens skattepolitiska ambitioner:

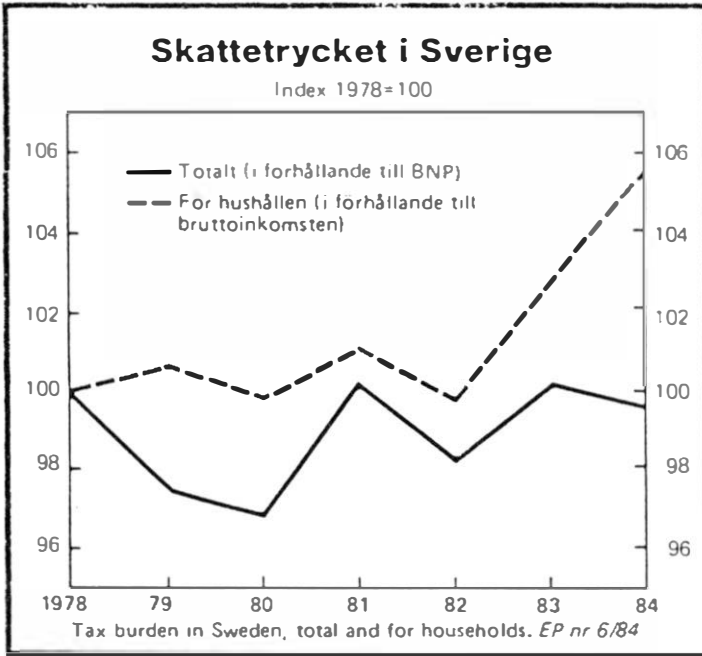
”Reformeringen av skattesystemet måste nu drivas vidare. En viktig utgångspunkt är att det totala skattetrycket bör hållas i stort sett oförändrat.”

”Ambitionen om ett i stort sett oförändrat skattetryck utesluter självfallet inte att skattesystemet kan behöva ändras i åtskilliga avseenden och att vissa skatter kan komma att höjas och andra sänkas.”

Ett oförändrat skattetryck förutsätter emellertid sänkta skattesatser om vinstandelen minskar, vilket normalt inträffar i en konjunkturavmattning. Detta tycks regeringen sakna insikt om. En politik som syftar till ökad tillväxt i den öppna ekonomin förutsätter ett sänkt skattetryck. Som senare påvisas finns ett samband mellan skattetryck och ekonomisk tillväxttakt.

De två skattepolitiska åtgärderna som föreslås i budgetpropositionen är dels en höjning av den s. k. arbetsmarknadsavgiften med 0,3 procentenheter, dels att vinstskatten på premieobligationer, som emitteras i framtiden, slopas. Avkastningen på dessa obligationer justeras emellertid ner i en utsträckning som motsvarar den borttagna skatten. Redan har beslut fattats om en höjning av ATP-avgiften med 0,2 procentenheter 1987. Vi avstyrker förslaget om höjd arbetsmarknadsavgift.

Skattetrycket på hushållen har ökat kraftigt de två senaste åren. De senaste skattehöjningarna på bensin m m ingår ändå inte i beräkningen för 1984.

Visserligen aviseras ett inkomstskatteförslag under våren 1986. Detta lär emellertid inte komma att innehålla ett inflationskydd i den statliga skatteskalen som skulle motverka den automatiska skärpning av skatteuttaget som inflationen medför. Det föreligger heller inte troligt att marginalskatterna i vanliga inkomstlagen sänks i någon nämnvärd utsträckning. Finansministern har vidare i uttalanden sagt att eventuella sänkningar skall kompenseras genom andra skatteåtgärder.

Regeringens familjepolitik förefaller också enligt uttalanden av den biträdande socialministern leda till skärpt skattetryck. Man överväger uppenbarligen fortsatta höjningar av olika bidrag som i sin tur finansieras av höjda skatter. Detta leder också till att ännu fler människor blir beroende av bidrag för att klara sin försörjning.

Ett utflöde av regeringens skattepolitik är också de förslag till ytterligare skärpt kontroll och minskad personlig integritet som aviseras av flera utredningar på skatteområdet. Även detta är en följd av det alltför höga skatteuttaget.

4. Sänkta skatter ger ökad tillväxt och högre sysselsättning

Mot. 1985/86
Sk279

4.1 Negativa verkningar av höga skatter

Den kraftiga ökningen av skattetrycket de senaste årtiondena har medfört allt svagare ekonomiska drivkrafter för företagare och anställda. I stället har intresset för obeskattade verksamheter och utvidgad ledighet ökat. I Sverige sker en övergång till byteshandel och ökat "svart" arbete, vilket minskar effektiviteten i resursutnyttjandet och skattebasen.

En hög beskattning av arbetskraft och kapital innebär försvagad konkurrenskraft gentemot omvärlden. Internationaliseringen har inneburit att både arbetskraften, t. ex. företagsledare, tekniker och forskare, och kapitalet har blivit lätttröligare. Lägre skatter skulle göra det lättare för Sverige att konkurrera om vissa yrkeskategorier samt öka investeringsnivån.

Att sänka skattetrycket är således nödvändigt för att förbättra den svenska ekonomins konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Den relativt goda överensstämmelse mellan privatekonomisk och samhällsekonomisk avkastning för enskilda individers arbetsinsatser som förelåg fram till slutet av 1960-talet, råder inte längre. Beskattningen har slagit in en kraftig kil mellan arbetets samhällsekonomiska värde och nettoersättningen till individen. Flertalet förvärsarbetande i Sverige med heltidsarbete har numera skattekilarna i intervallet 68–84 %. De får behålla endast 1/3–1/6 av förädlingsvärdet av en extra arbetsinsats.

I tabell 3 beskrivs situationen för en vanlig industriarbetare. Industrierbetarens bruttolön är drygt 136 000 kr. medan det netto arbetaren själv kan disponera, sedan alla skatter dragits ifrån, endast är mindre än 40 % därav eller ca 54 000 kr. Bruttolönkostnaden är i själva verket ännu större, eftersom det förutom lagstadgade arbetsgivaravgifter tillkommer avtalsmässiga avgifter som ytterligare höjer kostnaden med 5–6 %.

Tabell 3: Industrierbetarens skattekil

	1985, kr.	Vid en ytterligare arbetstimme
<i>Total arbetskraftskostnad</i>	136 455	76,40
Arbetsgivaravgifter	36 455	20,40
<i>Årslön före inkomstskatt</i>	100 000	56,00
Statlig inkomstskatt	7 866	11,20
Kommunal inkomstskatt	27 789	17,00
Disponibel inkomstskatt	64 345	27,80
Indirekta skatter	10 295	4,45
Disponibel inkomst exkl. indirekta skatter	54 050	23,35

Källa: MAS-rapporten

För ekonomiska beslut är det speciellt förhållandena på marginalen som är avgörande, dvs. vad en extra arbetstimme kostar för arbetsgivaren resp. vad den anställde får i utbyte av denna timme. Skatterna slår i en kraftig kil

mellan arbetsgivarens kostnad och arbetstagarens netto.

För en ytterligare arbetstimme måste arbetsgivaren betala ca 76 kr. Detta ger industriarbetaren ett netto om endast drygt 23 kr. Den anställde kan disponera endast 30,5 % av arbetsgivarens bruttokostnad. Om båda skulle värdera arbetsinsatsen till t. ex. 50 kr. skulle detta arbete inte komma att utföras. Kostnaden blir för hög för arbetsgivaren och nettot för lågt för arbetstagaren.

Den höga beskattningen har medfört att väsentliga verksamheter helt kommit att ske i den svarta eller i den grå sektorn. Ungefär 150 000 barn beräknas tas om hand av "svarta" dagmammor. Verksamheten sker med myndigheternas tysta sanktion. Det rådande skattestrycket gör att varken föräldrar eller dagmammor har råd att betala resp. arbeta för de summor det skulle bli fråga om, om verksamheten skulle bedrivas skattemässigt legalt.

Ett annat område där "svarta" marknader drivits fram till följd av skattestrycket gäller underhåll och reparationer av villor. Om en hantverkare kräver en ersättning på 1 000 kr. efter skatt för att utföra ett visst arbete måste vanliga småhusägare arbeta ihop 7 000-15 000 kr. extra före skatt för att kunna betala hantverkaren.

Det är lätt att inse att marknadssektorn för privata tjänster till hushållen har svårt att överleva i ett samhälle med ett sådant skattesystem. Särskilt som vissa offentligt producerade tjänster till hushållen, t. ex. barnomsorg, dessutom subventioneras mycket kraftigt.

De höga skatternas biverkningar drabbar i första hand hushåll och företag. Höga skatter hämmar arbete, sparande och företagande. Arbetsutbudet blir lägre än vad det skulle vara vid en lägre beskattning, därför att den enskildes utbyte av arbetsinsatsen efter skatt blir för lågt. Sparandet blir lägre, eftersom avkastningen efter skatt blir orimligt låg. Sparandet har som en följd av detta minskat i omfattning, vilket allvarligt skadat samhällsekonomin.

Höga skatter förvrider också resursallokeringen. Många investeringar görs bara därför att de skattemässigt är fördelaktiga. Andra investeringar blir inte av trots att de är samhällsekonomiskt lönsamma, eftersom skatten gör dem privatekonomiskt olönsamma. Den höga marginalskatten för svenska företag har medfört att de i stor utsträckning valt att behålla vinstmedel inom det egna företaget. Resultatet har blivit att förändringar i näringslivets struktur inte skett så snabbt som vore önskvärt. I stället för att vinster förs över till mer expansiva sektorer har de i alltför stor utsträckning blivit kvar inom de företag där de en gång uppstod.

De höga skatterna leder dessutom till höga lönekrav, i synnerhet som inflationsskyddet avskaffats för i år. Höga lönekostnader leder i sin tur till ökad inflation, försämrad konkurrenskraft och därmed lägre tillväxt.

De höga skatterna medför också stelheter på arbetsmarknaden. Erbjudanden om nya jobb eller högre befattningar ger alltför ofta mycket liten utdelning för den enskilde. I stället för att förändra sin situation förblir man hellre vid det gamla. Den successiva och smidiga överföringen av arbetskraft från mindre lönsamma till mer lönsamma företag förhindras eller fördröjs. Följden blir arbetslöshet.

Alla skatter har snedvridande effekter på samhällsekonomin. Det är

emellertid uppenbart att inkomstskatten genom sin progressivitet särskilt kraftigt påverkar viljan till ytterligare arbetsinsatser, sparande och kapitalplaceringar, vilket medför allvarliga konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen.

4.2 Dynamiska effekter av skattesänkningar

Om vi skall kunna arbeta oss ur våra ekonomiska obalanser måste vi ha ett skattesystem som tillåter en rimlig ersättning för ökade arbetsinsatser. Det är den enskilde arbetarens och företagarens arbete och sparande som skapar välstånd.

Aktuella studier både i Sverige och i utlandet visar entydigt att progressiva inkomstskatter har klara effekter på arbetsutbudet och att effektivitetsförlusterna kan vara betydande. I en rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (Ds Fi 1985:10) visas att framför allt en progressiv inkomstbeskattning har en negativ inverkan på utbudet av arbetskraft.

Om vi de kommande åren skall undvika att hamna sist i den internationella tillväxtligan är det nödvändigt att vi utvidgar vår produktionskapacitet. Det är nödvändigt med en flerårig resursmobilisering som bygger på såväl ökade arbetsinsatser och ökat sparande som investeringar. För att vi skall klara detta krävs att frukten av en ökad arbetsinsats inte bara tillfaller det allmänna utan också de människor som står för insatsen. Därför måste marginalskatterna sänkas.

4.2.1 Marginalskattesänkningen självfinansierande

Det är rimligt att räkna med att en så kraftig sänkning av marginalskatterna som förordas i denna motion ökar arbetsutbudet och arbetsintensiteten och därmed också skattebasen. Hur stor denna ökning blir är svårt att beräkna. Ett viktigt faktum är emellertid att redan mycket små förändringar i arbetsutbudet och löneinkomsterna ger förhållandevis stora utslag i skatteintäkter. Det hänger samman med att marginalskatten inkl. arbetsgivaravgifterna ligger relativt högt även efter den sänkning som vi förordar.

Detta kan exemplifieras med utgångspunkt i en vanlig industriarbetare, vars beskattningsbara inkomst uppgår till 100 000 kr. Kostnaden för staten av att sänka marginalskatten till 40 % för denna person, om inkomsten är opåverkad, är knappt 3 000 kr. Om industriarbetaren efter marginalskattesänkningen ökar sin arbetsinkomst med 4 000 kr. till 104 000 kr., ökar skatteintäkterna totalt med 3 060 kr. (1 600 kr. i inkomstskatt och 1 460 kr. i lagstadgade arbetsgivaravgifter), vilket innebär att skattesänkningen är självfinansierande. En ökning av arbetsinkomsten kan ske på många sätt: övertid som tas ut i pengar i stället för kompensationsledighet, längre arbetstid, ökad produktivitet, "extraknäck", byte av arbete osv. Alla dessa möjligheter att öka arbetsinkomsten stimuleras av låga marginalskatter.

Görs en kalkyl för hela gruppen av inkomsttagare som får av marginalskattesänkningen till 40 %, räcker en inkomstökning på 3-4 % för att helt uppväga kostnaden för att sänka marginalskatten för denna grupp. Redan mycket små förändringar av arbetsutbud och arbetsproduktivitet ger sålunda

en "totalfinansiering" av den marginals-kattesänkning som vi förordar. I dessa exempel bortses från andra positiva effekter av marginals-kattesänkningar. Vid ganska försiktiga antaganden om de positiva effekterna kan slutresultatet bli att sänkta marginals-katter i själva verket ökar skatteintäkterna. Frågan är inte om vi har råd att sänka marginals-katterna utan om vi har råd att låta bli.

Sett över en sexårsperiod skulle vårt förslag till omläggning finansieras av en årlig ökning av arbetsutbudet med drygt en halv procent i de relevanta inkomstskikten. Detta förhållande talar i sig för att omläggningen inte skulle behöva finansieras fullt ut genom utgiftsminskningar. Mot detta kan invändas att utbudseffekterna av en marginals-kattesänkning verkar först på något längre sikt.

Därför bör skattesänkning i det korta perspektivet finansieras. För en omedelbar finansiering talar också den statsfinansiella situationen. Den utbuds- och tillväxteffekt som våra marginals-kattesänkningar har på kort sikt bör därför användas till att minska budgetunderskottet.

Ett försiktigt antagande om att arbetsutbud och arbetsproduktivitet stiger med 0,3 % under 1987 som ett resultat av första steget i vår marginals-kattesänkning innebär att inkomstskatten och arbetsgivaravgifterna detta år ökar med drygt 700 milj. kr. Den totala offentliga sektorns underskott skulle med andra ord kunna minskas med drygt 700 milj. kr. enbart till följd av denna effekt av marginals-kattesänkning.

På 6-7 års sikt skulle hela den av oss föreslagna marginals-kattesänkning på 12 miljarder kronor leda till att den offentliga sektorns underskott minskade i motsvarande utsträckning, om marginals-kattesänkning samtidigt finansieras med utgiftsminskningar. Om man till detta lägger effekterna på sparande, investeringar, lönekostnader etc. torde marginals-kattesänkningarna "betala sig" på ännu kortare tid.

4.2.2 Högre tillväxt

All internationell erfarenhet visar att låga skatter är en fördel för en snabb ekonomisk tillväxt. De sänkta skatterna och avbyråkratiseringen i slutet av 1940-talet var utgångspunkten för det ekonomiska under som gjorde Västtyskland till det ekonomiskt viktigaste landet i Västeuropa med en per capita-inkomst som i dag väsentligt överstiger den svenska. President Kennedys skattesänkningar i början av 1960-talet medförde en stor stimulans för den amerikanska ekonomin. Det låga skattetrycket i Japan bidrar till detta lands mycket snabba ekonomiska utveckling.

Världsbanken har i studien "Links between taxes and economic growth – some emperical evidence" belyst sambandet mellan höga skatter och ekonomisk tillväxt. I den konstateras att skatterna påverkar ländernas ekonomi på två sätt. För det första ger lägre skatter högre avkastning på sparande, investeringar, arbete och innovationer. Därigenom ökar tillgången på kapital, arbetskraft och teknik, vilket främjar landets totala produktion. För det andra har lågskatteländerna en bättre möjlighet att överföra resurser från mindre produktiva till mer produktiva sektorer och aktiviteter. Därmed åstadkommes ett effektivare resursutnyttjande.

Världsbanksstudien har funnit ett statistiskt samband mellan högre skatter och lägre ekonomisk tillväxt. En ökning av skattestrycket i förhållande till BNP med en procentenhet minskar den ekonomiska tillväxten med 0.36 procentenheter.

Studien visar också att lågskatteländerna genom sin snabbare expansion även får en snabbare tillväxt av de offentliga inkomsterna. Sociala indikatorer, som t. ex. inkomstfördelning och medellivslängd, visar också att de fattiga grupperna tjänar mest på snabbare tillväxt.

Skattesänkningar ger dock inte på kort sikt några stora tillvaxteffekter. En skattesänkning som finansieras med ett ökat budgetunderskott får negativa effekter på räntenivå och investeringar. Skattesänkningar som finansieras med besparingar har större effekter på lång sikt.

De skattesänkningar på ca 10 miljarder kronor som vi föreslår för 1987 motsvarar ca 1,2 % av bruttonationalprodukten. Om vi antar att världsbankens korrelation gäller även i Sverige skulle det innebära att Sveriges bruttonationalprodukt 1992 skulle vara nästan 19 miljarder större till följd av denna skattesänkning. Om drygt fem år skulle stat, landsting och kommuner genom den snabbare tillväxten ha kompenserats för skattebortfallet, eftersom den genomsnittliga marginalskatten ligger över 50 %. Drygt hälften av 19 miljarder motsvarar den ursprungliga skattesänkningen. Till detta skall sedan läggas tillvaxteffekterna av våra fortsatta sänkningar av marginalskatter m. m.

Sannolikt är emellertid tillvaxteffekten av skattesänkningar större i Sverige än vad världsbanksstudien indikerar. Sverige har mycket högre marginalskatter, arbetsgivaravgifter osv. än alla de andra länderna som ingår i studien. Därför är det troligt att tillväxtimpulserna av sänkta skatter är större i Sverige än i andra länder.

Den del av våra skattesänkningar som motsvaras av sänkningar av marginalskatten finansieras självklart snabbare än övriga skattesänkningar.

Den ökade tillväxt som skattesänkningar ger nås inte enbart genom att drivkraften att arbeta, spara och investera ökar utan också genom att prisstegringarna minskar och löneökningsbehoven avtar.

4.2.3 Lägre löneökningar

På samma sätt som dagens höga marginalskatter tvingar fram höga löneökningar kommer löneökningsbehoven att dämpas om marginalskatterna sänks.

Nedan visas vilka löneökningar som krävs i olika inkomstlagen vid 6 % inflation för att köpkraften skall kunna bibehållas oförändrad.

Tabell 4

Erforderlig löneökning för oförändrad köpkraft vid 6 % inflation

Inkomst per månad	Nuv. skala utan inflationsskydd	Nuv. skala med inflationsskydd	Steg 1 i (m):s skatteförslag
8 000 kr.	7,8 %	6 %	3,7 %
10 000 kr.	7,8 %	6 %	3,4 %
12 000 kr.	8,8 %	6 %	0,9 %
14 000 kr.	9,6 %	6 %	0 %

Verkningarna av det borttagna inflations-skyddet framgår av kolumn 1. Redan vid 6 % inflation skulle lönerna behöva höjas med ca 8-9 % i vanliga inkomstlägen för att köpkraften skall förbli oförändrad. Med fullt inflations-skydd krävs samma procentuella löneökning som inflationen. dvs. i exemplet 6 %. Om andra skatter samtidigt skärps, krävs ännu högre löneökningar. För i år gäller dessutom att löntagarna måste kompensera sig för den redan beslutande höjningen av fastighetsskatten och den borttagna skatterabatten från i fjol genom högre löneökningar.

Enbart det första steget i vårt skatteförslag innebär drastiska minskningar av behovet av löneökningar för de stora LO- och TCO-grupperna. Vid 14 000 i inkomst skulle inga löneökningar alls behövas för att köpkraften skall kunna bibehållas. När steg 2 och steg 3 genomförs sänks löneöknings-behovet ytterligare i förhållande till nu gällande skatteskala.

För många hushåll är gränsen nådd för vad de tål i reallöneförsämringar. Att minska löneökningsbehoven är därför en fråga av central betydelse för att kunna nedbringa inflationstakten och därmed slå vakt om och förbättra Sveriges konkurrensförmåga och öka tillväxten. Utan tillväxt blir avtalsrörel-serna alltmer en huggsexa om en oförändrat liten kaka, där en förbättring hos en grupp alltid måste följas av en försämring hos en annan med oro och motsättningar grupper emellan som självklar följd.

4.2.4 Ökad sysselsättning

En ökad tillväxt är nödvändig för att klara sysselsättningen. Årets i finansplanen beräknade tillväxt på 1,6 % kommer att innebära ett successivt försämrat arbetsmarknadsläge. De skattesänkningar som vi förordar är nödvändiga för att industrisektorns konkurrenskraft skall kunna höjas och de senaste årens expansion fortsätta. De är också nödvändiga för att ge den tillväxt i den privata tjänstesektorn som behövs för att sysselsättningen där skall kunna öka. Den snabba ökningen av antalet sysselsatta i den offentliga sektorn under 1970-talet medförde en motsvarande försvagning framför allt i den privata tjänstsektorn. Den medförde också att den totala arbetslösheten ökade. För att utvecklingen skall kunna gå i motsatt riktning krävs att den offentliga sektorns expansion upphör samtidigt som förutsättningar för en expansion i den privata sektorn förbättras genom i första hand förändringar på skattesidan.

Den ovan nämnda världsbankstudien visar att det finns ett negativt samband mellan höga skatter och antal människor i arbete. Högre skatter och större offentliga utgifter innebär större pårestningar på arbetsmark-naden.

4.2.5 Fördelningseffekter

Fördelningspolitiska argument brukar ofta anföras mot marginalsattesänkningar. Den marginalsattesänkning som vi förordar ger med nödvändighet större skattesänkningar i kronor räknat åt höginkomsttagare än åt lågin-komsttagare även om drygt 75 % av skattesänkningen tillfaller inkomstskikt under 120 000 kr. Eftersom det på mycket goda grunder kan antas att en

sänkning av marginalskatten leder till ökad produktion och därmed till ökad beskattningsbar inkomst, är det inte fråga om en omfördelning inom en given ram. Förbättringen för högre inkomsttagare sker därför inte på någon annans bekostnad.

I de fördelningspolitiska motargumenten ligger antagandet att höga marginalskatter åstadkommer en fördelningsmässig rättvisa. Detta måste emellertid vägas bl. a. mot de fördelningsmässiga orättvisor som anpassningen till höga marginalskatter åstadkommer. Under det senaste årtiondet har skattetänkandet kraftigt ökat. Produktionen vid sidan av skattesystemet, dvs. ekonominssvartasektor, har vuxit. Höginkomsttagarnas kunskaper om möjligheterna att utnyttja skattesystemet och dess effekter på olika placeringar har också förbättrats. Detta leder till ökade fördelningsmässiga orättvisor. Människor som inte kan eller vill dra sig undan beskattning missgynnas av en sådan utveckling. Från rättvisesynpunkt är denna utveckling betydligt mera allvarlig än om löneinkomsterna efter skatt på kort sikt får en något mera ojämn fördelning.

I takt med att skattetrycket har stigit i Sverige har skattebördan i allt större utsträckning kommit att belasta medel- och låginkomsthushåll samtidigt som en allt mindre andel av de offentliga tjänsterna och bidragen riktas speciellt till de mest utsatta grupperna. När de höga skatterna inte längre främst betalas av människor med höga inkomster och subventioner och offentliga tjänster som finansieras med skatter inte längre i första hand kommer svaga grupper till del behöver inte skattesänkningar finansierade med besparingar medföra negativa fördelningseffekter.

De snabbast växande offentliga utgiftssystemen i Sverige, räntebidragen, barnomsorgssubventionerna, ATP m. m., utmärks framför allt av att de utbetalas till medel- och höginkomsthushåll. Detsamma gäller de offentliga tjänsterna. Slutsatsen av detta är att det mycket väl går att reducera skattetrycket utan att omsorgen om de svagaste grupperna behöver komma i kläm. Tvärtom är det just de svaga grupperna som mest gynnas av en snabb ekonomisk tillväxt och de effekter en sådan tillväxt har på sysselsättning och lönebildning.

5. Moderat skattepolitik

5.1 Inledning

Den moderata skattepolitiken syftar till att genom sänkta skatter ge de enskilda människorna möjligheten att själva disponera över en större del av sina inkomster. Härigenom minskas människornas beroende av den offentliga sektorn. Familjer och enskilda skall normalt kunna leva på sina inkomster och ha möjlighet att förbättra sin situation genom egna arbetsinsatser.

Den moderata skattepolitiken är också ett medel för att uppnå ekonomisk tillväxt, stabila priser och arbete åt alla som vill arbeta. Alla tjänar på att dessa mål uppnås—främst de med låga inkomster och en besvärlig ekonomisk situation.

Huvudmålet för det skattepolitiska reformarbetet måste vara en successiv och plansmässig minskning av skattetrycket. Det är nödvändigt att anpassa

det svenska skattetrycket till vad som gäller i jämförbara länder. Skattetrycket bör minska med fem procentenheter under en femårsperiod.

Mot. 1985/86
Sk279

Genom att de neddragningar av de offentliga utgifterna som vi föreslår i andra sammanhang kombineras med sänkta skatter hindras den totala åtstramningen från att bli alltför stor. Kombinationen av utgiftsminskningar och skattesänkningar måste emellertid innebära en minskning av budgetunderskottet.

Det nuvarande statsfinansiella läget begränsar den skattepolitiska handlingsfriheten. De skattesänkningar som kan genomföras måste utformas så att de medför största möjliga nytta för den ekonomiska utvecklingen. De skatter som har störst negativ påverkan på arbete, sparande och företagande skall i första hand sänkas.

Inkomstskatten som minskar behållningen av arbetsinsatser och påverkar sparandet negativt måste nedbringas. Det långsiktiga målet bör vara att avskaffa den statliga inkomstskatten för vanliga inkomster.

Arbetsgivaravgifter skall på sikt enbart utgå för att finansiera obligatoriska socialförsäkringar.

5.2 Reformerad inkomstskatt

5.2.1 Sänkta marginalskatter

De höga marginalskatterna (den skatt som drabbar en inkomstökning), som är följden av den starka progressiviteten i den statliga skatteskalen, är den mest negativa effekten av inkomstbeskattningen. Marginalskatterna måste därför sänkas kraftigt även i vanliga inkomstlägen.

På lång sikt bör målet vara att helt avskaffa den statliga inkomstskatten utom vid höga inkomster. Inkomstskatten skulle därmed bli proportionell och uppgå till ca 30 % i vanliga inkomstlägen. Progressiviteten i övrigt skulle minska. Genom att den högsta statliga skatteskalen begränsas till 20 % blir den maximala marginalskatten 50 % (vid en kommunal utdebitering på 30 kr.)

Ett första etappmål, som bör nås senast 1989, är att sänka marginalskatten i vanliga inkomstlägen till 40 % med ett marginalskattetak på högst 70 %. Skatteskalen bör utformas så att 40 % marginalskatt kommer att gälla upp till en inkomst av ca 140 000 kr. i 1986 års priser. Även gränsen för 50 % marginalskatt höjs. Beskattningsåret 1987 genomförs ca 40 % av marginalskattesänkningen.

Marginalskattesänkningen genomförs så att skattesatserna i den statliga inkomstskatteskalen sänks med ca 10 procentenheter för inkomster från ca 70 000 kr. i årets löneläge.

Det innebär att inkomsttagare med inkomster upp till ca 78 000 kr. i inkomst får högst 35 % i marginalskatt medan marginalskatten för inkomster mellan 78 000 kr. och 140 000 kr. kommer att vara 40 % (vid genomsnittlig kommunalskatt).

I tabell 4 nedan redovisas en skatteskala för den statliga inkomstskatten för beskattningsåren 1987 och 1989.

Tabell 4

Inkomstskikt i basenheter	Inkomstskikt i 1986 års basenhet (7 800 kr.)	Skatteskala enl. regeringen 1986*)	Skatteskala enligt (m) 1987	Skatteskala enligt (m) 1989
0- 1	- 7 800	0 %	0 %	0 %
1- 9	7 800- 70 200	4 %	4 %	4 %
9-10	70 200- 78 000	15 %	10 % (-5 %)	5 % (-10 %)
10-16	78 000-124 000	20 %	16 % (-4 %)	10 % (-10 %)
16-18	124 800-140 000	25 %	20 % (-5 %)	10 % (-15 %)
18-19	140 400-148 200	29 %	26 % (-3 %)	20 % (-9 %)
19-20	148 200-156 000	34 %	29 % (-5 %)	20 % (-14 %)
20-21	156 000- 163 800	34 %	31 % (-3 %)	25 % (-9 %)
21-23	163 800-179 400	35 %	31 % (-4 %)	25 % (-10 %)
23-26	179 400-202 800	40 %	36 % (-4 %)	30 % (-10 %)
26-45	202 800-351 000	45 %	41 % (-4 %)	35 % (-10 %)
45-	351 000-	50 %	46 % (-4 %)	40 % (-10 %)

*) Utan underskottsavdrag.

Så gott som samtliga helårsarbetande får behålla minst 60 % av sina inkomstökningar efter skatt. Därmed underlättas avtalsrörelserna. Ett visst lönekrav efter skatt medför lägre bruttolönekrav och mindre risk för urholkad konkurrenskraft. Som tidigare visats leder det moderata skatteförslaget för 1987 till att löneökningsbehovet för att uppnå oförändrad köpkraft dämpas drastiskt.

Tabell 5

Inkomst	Nu gällande skatteskala		Den moderata skatteskalen för 1989	
	Marginalskatt	Kvar av en inkomstökning på 1 000 kr.	Marginalskatt	Kvar av en inkomstökning på 1 000 kr.
6 000 kr/mån.	45 %	550. kr	35 %	650 kr.
7 000 kr/mån.	50 %	500 kr.	40 %	600 kr.
8 000 kr/mån.	50 %	500 kr.	40 %	600 kr.
9 000 kr/mån.	50 %	500 kr.	40 %	600 kr.
10 000 kr/mån.	50 %	500 kr.	40 %	600 kr.
11 000 kr/mån.	55 %	450 kr.	40 %	600 kr.
12 000 kr/mån.	59 %	410 kr.	50 %	500 kr.
13 000 kr/mån.	64 %	360 kr.	55 %	450 kr.
14 000 kr/mån.	65 %	350 kr.	55 %	450 kr.

Som framgår av tabell 5 får inkomsttagare i normala inkomstlägen en ökning på ca 20 % av nettot av en extrainkomst. För barnfamiljer med bostadsbidrag blir ökningen ännu kraftigare.

5.2.2 Återinfört inflationsskydd

Hösten 1977 infördes genom riksdagens beslut ett inflationsskydd för den statliga inkomstskatteskalen som innebar att skiktgränserna i skalan justerades i takt med inflationen. Därmed tilläts inte skatteuttaget att som tidigare automatiskt stiga med inflationen.

Skatteuppgörelsen mellan mittenpartierna och socialdemokraterna inne-

bar att basenheten (i vilken skiktgränserna i inkomstskatteskalen anges) för de tre åren 1983, 1984 och 1985 fastställdes i förväg så att hänsyn endast togs till prisstegringar upp till ca 5,5 % årligen under perioden.

Den socialdemokratiska regeringen gjorde hösten 1983 ytterligare inskränkningar. För 1984 kom inflationskyddet att gälla bara upp till en inflation på 4,1 % och 1985 upp till en inflation på 2,65 %. Eftersom prisutvecklingen i realiteten legat klart över dessa tal har skatteuttaget åter ökat i takt med inflationen.

Det förefaller som om regeringen bestämt sig för att slutgiltigt avskaffa det fulla och automatiskt verkande inflationskyddet. Riksdagen beslöt nämligen hösten 1984 i enlighet med regeringens förslag att inte räkna upp basenheten inför inkomståret 1986, vilket skulle ha skett enligt tidigare beslut.

Föreläggningen för en varaktig marginalskattereform är att inflationen inte tillåts höja skattetrycket. Endast vid fullgott inflationskydd kommer skattesatsen att vara oförändrad vid oförändrad real inkomstnivå. Förändringar i det reala skatteuttaget bör endast kunna ske genom politiska beslut och inte som en konsekvens av inflationstakten.

Vi föreslår därför att fullt inflationskydd skall återinföras fr.o.m. inkomståret 1987. Med den bedömning som nu kan göras av inflationsutvecklingen torde basenheten för 1987 bli 8 200 kr., till skillnad från den nu fastställda på 7 800 kr.

5.2.3 Reformerad familjebesättning

Inkomstbesättningens nuvarande utformning leder till stora orättvisor mellan olika familjer. Genom progressiviteten i statskatteskalen leder olikheter vid fördelningen av inkomster mellan två föräldrar till stora variationer i skatteuttaget. Det drabbar framför allt flerbarnsfamiljerna, som mer än andra är hänvisade till att leva på en inkomst. Detta problem kan bara lösas genom övergång till en mera proportionell inkomstskatt.

En av de flesta, åtminstone i ord, omfattad skattepolitisk princip är att skatteuttaget skall ske med hänsyn till bärkraft. Detta innebär bl. a. att inkomstbesättningen måste utformas på ett sådant sätt att skatteuttaget relateras till inkomsttagarnas försörjningsbörda. Familjer med olika antal barn har självfallet olika förmåga att betala skatt, eftersom familjens totala kostnader varierar med antalet barn. En reformerad inkomstbesättning i syfte att skapa rättvisa för barnfamiljerna måste därför innebära att den beskattningsbara inkomsten reduceras med ett belopp som motsvarar kostnaderna för barnen.

5.2.4 Grundavdrag för barn

För att hänsyn till försörjningsbörda skall tas vid beskattningen bör ett grundavdrag för barn införas. Dess storlek beräknas med utgångspunkt i att nödvändiga kostnader för barnens konsumtion (med avräkning för direkta bidrag) skall undantas från beskattningen.

Eftersom vi på sikt vill avskaffa den statliga inkomstskatten, bör reformen

genomförs inom ramen för den kommunala inkomstbeskattningen, som för flertalet barnfamiljer också utgör den tyngsta belastningen.

Kostnaderna för grundavdraget för barn uttryckt i skattebortfall för kommunerna uppgår till ca 9 miljarder kronor för hela reformen. Det första steget innebär ett skattebortfall på ca 3 miljarder kronor.

1987 finansieras grundavdraget för barn inom ramen för vårt budgetalternativ. Nästa steg finansieras främst genom att det nuvarande kommunala grundavdraget minskas till 6 000 kr. för inkomsttagare med en inkomst över 10 basenheter (78 000 kr. 1986). Minskningen genomförs successivt med början vid en inkomst på ca 9 basenheter (70 200 kr. 1986) så att den extra margineffekt som uppstår aldrig överstiger 5 % och aldrig leder till en marginalskatt på över 40 %. Steg tre finansieras genom endera besparingar, en viss ytterligare minskning av det nuvarande grundavdraget för inkomsttagare som får del av marginalskattesänkningar eller en kombination av dessa åtgärder.

Vårt förslag innebär:

Grundavdrag för barn med 15 000 kr. per hemmavarande barn upp till 18 års ålder införs vid den kommunala beskattningen. Avdragsrätten skall också omfatta hemmavarande barn mellan 18 och 20 år som går i gymnasieskolan och uppbär studiestöd.

De som har så låga inkomster och/eller så många barn att de inte kan utnyttja grundavdraget fullt ut kompenseras genom "negativ skatt". Detta innebär att ett belopp motsvarande nettoeffekten av den inte utnyttjade delen av grundavdraget utbetalas kontant. Därigenom kommer alla, oavsett inkomstförhållanden och antal barn, att kunna utnyttja avdragets effekt fullt ut.

Inom ramen för den kommunala skatteutjämningen sker en utjämning av skatteunderlag mellan kommuner med olika andel barn.

Reformen bör genomföras i tre steg med början den 1 januari 1987 och således vara fullt genomförd.

I tabell 6 nedan redovisas förändringarna av den disponibla inkomsten vid införande av ett grundavdrag för barn. Som framgår av tabellen leder vårt förslag till att skatten sänks mest för de familjer som har flera barn.

Tabell 6

	1987	1988	1989
Familj med 1 barn	+1 500	+ 3 000	+ 4 500
Familj med 2 barn	+3 000	+ 6 000	+ 9 000
Familj med 3 barn	+4 500	+ 9 000	+13 500
Familj med 4 barn	+6 000	+12 000	+18 000

5.2.5 Avdrag för barntillsynskostnader

Enligt föräldrabalken skall föräldrarna utöva den uppsikt över barnet som är erforderlig med hänsyn till barnets ålder och övriga omständigheter. De har således ett vårdansvar gentemot barnet även om de förvärvsarbetar. Trots detta betraktas barntillsynskostnader som privat levnadsomkostnad. Detta

innebär att dessa måste betalas med beskattade inkomster.

Resultatet har blivit en omfattande "svart" marknad samt att allt färre föräldrar har möjlighet att själva betala en mer marknadsmässig avgift vid den kommunala barnomsorgen.

Det borde i stället vara naturligt att betrakta nödvändiga barntillsynskostnader, som kan styrkas, som en avdragsgill utgift för inkomstens förvärvande, på samma sätt som t. ex. utgifter för resor till och från arbetet. Avdrag skulle då exempelvis kunna medges upp till vissa maximibelopp.

Förvärvsarbetande föräldrar skulle med ett sådant system kunna betala mer än som nu är möjligt för enskild barnomsorg eller motsvarande högre avgift till den kommunala barnomsorgen. Detta skulle minska behovet av stöd till dag-, fritids- och familjedaghemmen. Eftersom barntillsynskostnaderna måste styrkas för att föräldrarna skall få göra avdrag vore det samtidigt ett positivt sätt att göra den "svarta" barnomsorgen vit. Dessa dagmammor och "barnflickor" skulle då också få den sociala trygghet som de i dag går miste om.

Regeringen bör snarast utreda hur en avdragsrätt för barntillsynskostnaden kan utformas och förelägga riksdagen förslag.

5.2.6 Avskaffa avdragsbegränsningen

Den begränsning av rätten till underskottsavdrag som träder i kraft fullt ut under inkomståret 1985 är ett brott mot de principer som länge burit upp vårt skattesystem. Avdragsbegränsningen kritiserades också mycket hårt av så gott som samtliga remissinstanser vid behandlingen av det ursprungliga förslaget till skatteomläggning.

Inkomstbeskattningen är uppbyggd så att summan av de inkomster en person har från olika förvärvskällor skall beskattas. För att få ett rättvisande mått på vars och ens förmåga att betala skatt avräknas underskott som kan uppkomma i någon förvärvskälla. Härigenom skapas såväl rättvisa som symmetri i skattesystemet. Samtidigt som avdrag för erlagda räntor medges beskattas således uppburna räntor. Förlust i en, kanske nystartad, rörelse kan avräknas mot överskott i en annan rörelse.

Underskottsavdragen uppgick enligt riksrevisionsverket till drygt 28 miljarder kronor för inkomståret 1982. 2,5 miljoner deklareranter redovisade sådana avdrag. Den helt dominerande delen var avdrag för underskott av annan fastighet. Dessa svarade för ca 70 % av de totala underskottsavdragen och uppkom framför allt genom underskott för småhus.

Partierna bakom skatteuppgörelsen var medvetna om de negativa effekter avdragsbegränsningen skulle få på exempelvis nyföretagande och risktagande. I förslaget om skatteomläggning (DsB 1981:16) står följande att läsa:

"Goda skäl kan således anföras mot en avdragsbegränsning som ingriper generellt mot alla underskottsavdrag. Emellertid är det förenat med uppenbara svårigheter att finna en bättre grund för en hållbar avdragsbegränsning."

De farhågor som partierna bakom uppgörelsen hyste bekräftas av utvecklingen. Avdragsbegränsningen har lett till prisfall på småhusmarknaden. Många småhusägare har förlorat hela eller delar av sitt insatta kapital

genom priset. Produktivt risktagande, som är en förutsättning för snabbare tillväxt, missgynnas kraftigt. Avdragsbegränsningens konstruktion leder dessutom till ett betydligt ökat krångel vid deklarationen och i taxeringsarbetet.

Genom att avdragsbegränsningen slår olika för olika inkomsttagare beroende på den privatekonomiska situationen försämras möjligheterna för arbetsmarknadens parter att ta hänsyn till de sänkta marginalskatterna i avtalssammanhang.

Vi föreslår därför att underskottsavdragsbegränsningen avskaffas successivt med början inkomståret 1987. Det sker för inkomståren 1987 och 1988 genom att de marginalskattesänkningar som vi föreslår genomförs i skatteskalan för tilläggsbelopp. Det utredningsarbete som tidigare pågick om hur man skulle kunna motverka otillbörliga underskottsavdrag bör återupptas.

5.2.7 Rättvist schablonavdrag

Regeringen genomförde våren 1985 en höjning av schablonavdraget vid inkomst av tjänst till 3 000 kr. (dock högst 10 % av inkomsten). Regeringen motiverade förslaget med att taxeringsarbetet därmed kunde förenklas. Samtliga borgerliga partier avvisade förslaget, som strider mot principen om skatt efter bärkraft och leder till orättvisor mellan olika kategorier inkomsttagare.

De fördelar som ett högt schablonavdrag kan ha från förenklingssynpunkt måste vägas mot kravet på rättvisa i beskattningen. Riksdagsmajoritetens beslut om förenklad självdeklaration leder till en ny deklarationsteknik taxeringsåret 1987. Denna prioriterar förenklingsaspekten före rättvisaspekten. Det är emellertid enligt vår mening inte rimligt att för beskattningsåret 1987 medge ett högre schablonavdrag än 2 000 kr. vid inkomst av tjänst. Avdraget för arbetsresor samordnas med schablonavdraget, och "självriskan" på 1 000 kr. tas bort. Vid tidsvinstberäkning för reseavdrag skall tid för resa till och från barnomsorg inräknas.

5.2.8 Slopad sambeskattnings av B-inkomster

Var och en av två makar bör i skattehänseende betraktas som en självständig individ. Fortfarande är emellertid särbeskattningen inte helt genomförd. S. k. B-inkomster hos makar (och därmed jämställda) sambeskas genom att de (i den mån de överstiger 5 000 kr.) beskattas på toppen av inkomsten hos den av makarna som har högst A-inkomst om denna tillsammans med båda makarnas B-inkomster överstiger den s. k. brytpunkten.

Det fribelopp på 5 000 kr. som således har införts är inte tillräckligt. Man bör sträva efter en mera långsiktig lösning och helt slopa sambeskattningen av s. k. B-inkomster. Därmed uppnås också väsentliga förenklingseffekter i taxeringsarbetet.

5.2.9 Slopad skattereduktion för fackföreningsavgifter

Mot. 1985/86
Sk279

Fr. o. m. inkomståret 1983 gäller att skattereduktion medges med 40 % av den avgift som erlagts till fackförening. Eftersom underlaget har maximerats till 1 200 kr. blir reduktionen högst 480 kr.

Vi avvisade införandet av denna skattereduktion, bl. a. med hänvisning till att en fackföreningsavgift ofta omfattar även annat än utgifter för rent facklig verksamhet och att det alltså måste vara förenat med betydande praktiska svårigheter att renodla den till en medlemsavgift i egentlig mening. Dessutom kan den skattemässiga kontrollen av ett avdrag av detta slag leda till problem vad gäller skyddet för den personliga integriteten.

Vi vidhåller vår tidigare uppfattning och föreslår att skattereduktionen för fackföreningsavgift slopas fr. o. m. inkomståret 1987.

5.3 Kapitalbeskattningen

5.3.1 Förmögenhetsbeskattningen

Sverige har i dag den högsta förmögenhetsbeskattningen bland OECD-länderna. Redan från en förmögenhet på 400 000 kr. utgår en förmögenhets-skatt på 1,5 %. För förmögenheter över 1 800 000 kr. uppgår skattesatsen till 3 %. Denna beskattning utgör en extraskatt på kapitalavkastning utöver den progressiva inkomstbeskattningen. Effekten accentueras av att förmögenhetsskatten måste betalas med redan beskattade medel, dvs. en individ måste först betala inkomstskatt och eventuella arbetsgivaravgifter på det belopp han eller hon därefter skall betala i förmögenhetsskatt.

Förmögenhetsskatten utgör ett speciellt problem för personer som har en förmögenhet som ger låg eller ingen direkt avkastning. Ett exempel är egnahemsägare. Ett annat kan vara ägare av mindre företag. De till följd av inflationen successivt höjda substansvärdena i företagen har tillsammans med höjda skattesatser gjort förmögenhetsskatten till ett växande problem för många ägare till framför allt mindre och medelstora företag. Många kan tvingas att successivt sälja ut sina företag för att erlægga skatten.

Förmögenhetsskatten leder också till orättvisor mellan personer med olika typer av förmögenhetsinnehav. Någon hänsyn tas heller inte till att vissa objekt kan vara belastade av latent skatteskulder.

Den redan höga förmögenhetsskatten skärptes för beskattningsåret 1983 vid två olika tillfällen. Dels företogs en fortfarande gällande höjning av förmögenhetsskattesatserna, dels beslöts om en ytterligare höjning att gälla tillfälligt för beskattningsåret 1983.

Det långsiktiga målet bör vara att förmögenhetsbeskattningen utformas på så vis att ett stort skattefritt bottenbelopp undantar alla mindre förmögenheter från beskattning och att beskattningen därefter utformas som en proportionell skatt.

Förmögenhetsskatteskalen bör fr. o. m. taxeringen 1987 återgå till det utseende den hade innan den socialdemokratiska regeringen genomförde sina skärpningar.

Som tidigare nämnts tas vid beräkningen av förmögenhetsskatt ingen hänsyn till latent skatteskulder. Det är inte rimligt att förmögenhetsskatt

skall erläggas på belopp som den enskilde inte kan tillgodogöra sig vid en realisation av tillgångarna. Detta problem slår särskilt hårt i fråga om förmögenhetsbeskattningen av börsnoterade aktier. Här skall aktierna tas upp till 100 % av marknadsvärdet vid årsskiftet. För fastigheter gäller att förmögenhetsskatten beräknas på fastighetens taxeringsvärde. Detta värde uppgår normalt till 75 % av det marknadsvärde som fastställdes vid den senaste fastighetstaxeringen.

En statlig utredning har lagt fram ett förslag som innebär att börsnoterade aktier skall tas upp till 75 % av sitt marknadsvärde. Denna reduktion är inte tillräcklig. Vid förmögenhetsbeskattningen bör, enligt vår mening, börsnoterade aktier tas upp till 65 % av sitt marknadsvärde. Därmed tas vederbörlig hänsyn till den latent skatteskulden.

Frågan om förmögenhetsbeskattningen på arbetande kapital i små och medelstora företag behandlas utförligt av företagsskattekommittén i dess 1981 avlämnade betänkande (Ds B 1981:13). Kommittén, som undersökte olika beskattningsmetoder för att bryta kapitalbeskattningens negativa effekter för näringslivet, ansåg för sin del den bästa lösningen för att tillgodose detta syfte vara att helt undanta arbetande kapital i mindre och medelstora företag från förmögenhetsbeskattningen. En majoritet av de remissinsatser som yttrade sig över utredningsförslaget delade i princip kommitténs uppfattning.

Vi föreslår därför att det arbetande kapitalet i mindre och medelstora företag undantas från förmögenhetsbeskattning på sätt som föreslagits av företagsskattekommittén.

Vid förmögenhetsbeskattningen gäller fortfarande att makars och barns (även fosterbarns) förmögenheter adderas vid beräkningen av förmögenhetsskatt. Med den starkt progressiva förmögenhetsskatteskalen kan detta få orimliga konsekvenser. Grundprincipen måste även här vara en särbeskattning. Reglerna måste således ändras så att förmögenhetsskatten i görligaste mån individualiseras.

5.3.2 Arvs- och gåvobeskattningen

Även arvs- och gåvobeskattningen är mycket hög i Sverige. Den högsta skattesatsen för efterlevande make, barn m. fl. uppgår till 70 %. Skatteskalans progressiva utformning gör att de totala arvsskattebeloppen snabbt blir mycket stora räknade som andel av den skattepliktiga lotten.

I de flesta andra jämförbara länder är arvsbeskattningen klart lägre. Så är exempelvis den högsta skattesatsen för make och barn i Danmark 32 %, i Norge 25 % och i Finland 14 % (i Norge tas skatt inte alls ut om det rör sig om make).

Gåvoskatteskalorna överensstämmer med arvsskatteskalorna. Beskattningen av gåva skiljer sig från arvsbeskattningen i vissa andra avseenden. Det gäller bl. a. det skattefria grundavdrag som kan göras vid arvsbeskattningen.

Den internationellt sett höga arvs- och gåvobeskattningen är orimlig och skapar många problem. Det gäller bl. a. i samband med övertagande av jordbruk eller rörelse vid ett generationsskifte.

På sikt bör de svenska arvsskattesatserna anpassas till den genomsnittliga nivå som gäller i övriga nordiska länder.

För närvarande gäller att vid arvsbeskattningen medges ett avdrag på 50 000 kr. från arvslott som tillkommer den avlidnes efterlevande make. För barn och andra nära anhöriga avdras 25 000 kr. och i andra fall 5 000 kr.

Dessa skattefria bottenbelopp bör ökas i två steg (1/1 1987, 1/1 1988) så att den avlidnes efterlevande make kan erhålla 10 basbelopp skattefritt, barn eller annan nära anhörig 5 basbelopp och annan 2 basbelopp.

Vid gåvobeskattningen gäller att man skattefritt kan erhålla en gåva från annan person på 2 000 kr. varje år. Är gåvan i form av personligt lösöre är beloppsgränsen 10 000 kr. Dessa belopp bör justeras fr. o. m. den 1 januari 1987 så att en gåva på upp till ett halvt basbelopp kan av en person ges till annan utan att beskattning inträder. Detta bör gälla oavsett om beloppet är personligt lösöre eller andra tillgångar.

Som tidigare nämnts är skatteskalorna vid arvs- och gåvobeskattningen gemensamma. Skalorna skall, enligt vår mening, från den 1 januari 1987 återfå det utseende de hade före den skärpning som genomfördes av den socialdemokratiska regeringen hösten 1982. Övriga skikt i skatteskalen bör justeras i enlighet härmed. Motsvarande förändringar skall också vidtas för klasserna 2 och 3.

Då aktier (eller motsvarande tillgångar) ingår i ett dödsbo bör de vid arvsbeskattningen få tas upp till det värde som gäller vid första tillfället då avyttring var faktiskt möjlig.

Även vid arvs- och gåvobeskattningen skall börsnoterade aktier, med hänsyn till den latent skatteskulden, tas upp till 65 % av sitt marknadsvärde. OTC-aktier bör i likhet med vad som gäller vid förmögenhetsbeskattningen tas upp till 30 % av sitt värde.

5.4 Aktiebeskattningen

Det är synnerligen angeläget att främja företagens möjligheter att anskaffa riskkapital för produktiva investeringar. Ett brett intresse för aktiesparande är positivt från flera utgångspunkter. Trots detta har den nuvarande regeringen på senare tid genomfört en rad försämringar av villkoren för aktiesparande. Skattereduktionen för utdelningar på mindre aktieinnehav har slopats, realisationsvinstbeskattningen på aktier har skärpts och en omsättningsskatt på aktier har införts. Indirekt påverkas intresset för aktieäggande också av andra åtgärder. Således har förmögenhetsskatten skärpts kraftigt, en s. k. vinstutdelningsskatt har införts för att finansiera de kollektiva "löntagarfonderna", och det framgångsrika aktiefondsparandet har avskaffats.

Hushållens andel av aktieinnehaven har stadigt sjunkit, vilket innebär att ägandet och inflytandet har blivit alltmer dominerat av olika institutioner. Detta framgår av diagram 3. En av de viktigaste förklaringarna till detta torde vara skattereglernas utformning. Beskattningen av enskilt ägda aktier är väsentligt högre än vad som gäller aktier som ägs av institutioner. Produktivt sparande i aktier missgynnas i förhållande till exempelvis sparande i konstsamlingar och annat lösöre.

får göra avdrag på 70 % av det utdelade beloppet, dock ej mer än vad som motsvarar 15 % av aktiekapitalet eller 700 000 kr. I avvaktan på att dubbelbeskattningen slutligt avskaffas föreslår vi att 15-procentsgränsen snarast höjs. 15 % motsvarar en alltför låg avkastning med hänsyn till risktagandet och med hänsyn till att många bolag har ett litet aktiekapital i förhållande till sitt substansvärde.

Mot. 1985/86
Sk279

5.4.2 Realisationsvinstbeskattningen

Regeringens skärpning av realisationsvinstbeskattningen av aktier står i klar strid med dess egna uttalanden om önskvärdheten av att underlätta företagets försörjning med riskkapital och motverkar också sparande i aktier.

Flertalet länder i vår omgivning har full skattefrihet för försäljningsvinster på aktier efter en relativt kort tids innehav eller höga fribelopp vid försäljning. Realisationsvinstskattereglerna för aktier bör därför skyndsamt ses över för att förenklas och bringas i bättre överensstämmelse med de regler som gäller i vår omvärld.

5.4.3 Omsättningsskatten på aktier

Hösten 1983 beslutade riksdagen i enlighet med regeringens förslag om att införa en omsättningsskatt på värdepapper. Denna skatt leder till snedvridande verkningar, bl. a. i fråga om försäljningen av svenska aktier utomlands. Därtill kommer att rörligheten på aktiemarknaden minskar. Omsättningsskatten bör avskaffas när det ekonomiska utrymmet så medger.

5.5 Företagsbeskattning

5.5.1 Löntagarfondsskatterna

De negativa effekterna av löntagarfonderna gör sig redan gällande. Vinstdelningsskattens märkliga utformning får ibland helt absurda effekter. Många bolag som går med förlust tvingas betala vinstdelningsskatt. Dessutom belastas alla företag av den extra arbetsgivaravgiften.

Löntagarfondssystemet måste, som framgår av den gemensamma borgerliga motionen (1985/86:Fi201), omedelbart avvecklas. Därigenom kommer både den s. k. vinstdelningsskatten och den extra arbetsgivaravgiften att avskaffas.

5.5.2 Arbetsgivaravgifter och löneskatter

Den första borgerliga trepartiregeringen inledde arbetet med att avskaffa de arbetsgivaravgifter som inte är kopplade till socialförsäkringssystemet, dvs. löneskatter. Sålunda avskaffades den allmänna arbetsgivaravgiften i två etapper.

I samband med skatteuppgröelsen mellan mittenpartierna och socialdemokraterna infördes emellertid en ny löneskatt, den s. k. allmänna löneavgif-

ten. vars syfte var att "finansiera" det första steget i skatteomläggningen.

Det långsiktiga målet måste vara att avveckla de arbetsgivaravgifter som är löneskatter, dvs. inte har någon anknytning till socialförsäkringssystemet. Det bör i första hand gälla den allmänna löneavgiften.

I rådande samhällsekonomiska läge är det emellertid nödvändigt att prioritera kraftiga sänkningar av marginalskatterna. Detta kommer företagen till del. bl. a. i form av en lugnare kostnadsutveckling.

5.5.3 Bolagsbeskattningen

Den formella skattesatsen för aktiebolag är 52 % på den beskattningsbara vinsten. Numera utgår endast statlig skatt. Vid beräkningen av beskattningsbar inkomst medges avdrag för olika former av avsättningar. Det kan gälla såväl frivilliga avsättningar som på senare tid beslutade tvångsavsättningar. Det gör att den reella bolagsskattesatsen kan variera och i vissa fall endast uppgå till hälften av den formella.

Det är framför allt lönsamma vinstgenererande företag som har möjlighet att utnyttja olika avsättningsmöjligheter eller som blir skyldiga att göra avsättningar. Det innebär att den höga formella bolagsskattesatsen i första hand drabbar företag med sämre lönsamhet. Beskattningens utformning innebär för de vinstgivande företagen ett incitament att behålla det genererade vinstkapitalet inom företaget i stället för att dela ut det. Det innebär att kapitalets rörlighet minskar.

Beskattningen av bolag bör i stället successivt läggas om så att skattesatsen sänks samtidigt som vissa möjligheter till fondavsättningar minskar. Därmed breddas skattebasen. Kapitalets rörlighet ökar, vilket befrämjar en god strukturutveckling i näringslivet. För de mindre företagen måste självfallet goda reserveringsmöjligheter finnas kvar. I avvaktan på fullföljandet av en sådan politik måste de generella avsättningsmöjligheterna bibehållas.

Vi föreslår i motion 1985/86:N314 om näringspolitik förändrade regler för de nu införda s. k. förnyelsefonderna. Reglerna innebär bl. a. att syftet med det tidigare särskilda forskningsavdraget de närmaste tre åren tillgodoses inom ramen för fonderna.

5.6 Bostads- och fastighetsbeskattningen

5.6.2 Småhusbeskattningen

Fram till 1955 års inkomsttaxering tillämpades vid beskattningen av en- och tvåfamiljshus den s. k. konventionella metoden. Denna innebar att man dels uppskattade en "bruttointäkt" av fastigheten, dels medgav avdrag för alla omkostnader (bl. a. för utförda reparationer).

På grund av svårigheterna att dels beräkna intäkten, dels kontrollera ökade avdrag för omkostnader övergick man vid 1955 års taxering till en schablonmetod. Den innebar att intäkterna beräknades till 3 % av taxeringsvärdet på fastigheten medan avdrag endast medgavs för ränta på kapital samt eventuell tomträttsavgäld.

Vid 1968 års taxering infördes en progressiv intäktsberäkning. Det enda

skäl som angavs för denna förändring var att vid fastighetstaxeringen tillämpades ett system med säkerhetsmarginaler som ledde till att det i kronor räknat allt större kapitalet blev obeskattat vid inkomstbeskattningen ju värdefullare ett småhus var. Dels ansågs det ur samhällsekonomisk synvinkel vara önskvärt att begränsa byggandet av s. k. lyxvillor.

Det kan starkt ifrågasättas om den huvudsakliga grunden för småhusbeskattningen numera kan vara en beskattning av förräntningen av det i fastigheten nedlagda kapitalet.

Det ter sig rimligare att avkastningen i form av boendeförmånen i sig skall beskattas. Detta är för övrigt tanken bakom beskattningen av den som bor i lägenhet i eget hyreshus.

Den nuvarande utformningen av villabeskattningen skapar två principiellt viktiga problem. För det första skiljer sig taxeringsvärdet för likadana hus högst väsentligt mellan olika orter och regioner i landet. Det innebär att villaskatten slår mycket olika beroende på var i landet ett hus ligger. Denna olikhet är ofta klart större än den i och för sig förekommande olikheten i hyresnivåer. För det andra har, genom att avdrag inte längre medges för reparationer i småhus, det s. k. svarta arbetet ökat högst betydligt. Genom att avdragsrätten inte längre finns saknar villaägaren motiv att begära kvitto för utfört arbete.

Det bör därför utredas huruvida en ny metod för småhusbeskattning, som bygger på en värdering av boendeförmånen i sig, kan införas. Därvid bör övervägas om inte beskattningen av småhus, bostadsrätter och ägarlägenheter kan utformas på likartat sätt. Den nya metoden ska inte leda till höjd schablonbeskattning. Den för några år sedan ändrade beskattningen av bostadsrätter bör ses över i syfte att undvika att dubbelbeskattningen får icke avsedda konsekvenser.

Avdragsrätt för reparationer utförda i småhus bör också införas. Avdragsrätten bör maximeras till ett visst belopp per år med möjlighet att fördela särskilt stora kostnader framåt i tiden. Avdraget bör gälla ersättning för utfört arbete.

5.6.2 Realisationsvinstbeskattningen av fastigheter och bostadsrätter

Realisationsvinsten vid försäljning av fastigheter beskattas så att köpeskillingen, minskad med det inflationsuppräknade ingångsvärdet, läggs samman med övriga inkomster. Inflationsuppräknningen gäller emellertid inte för de första fyra åren av ett innehav. Denna begränsningsregel är mycket komplicerad och ger stora problem vid taxeringsarbetet. Regeln kan också leda till att rena inflationsvinster beskattas. Den bör därför avskaffas.

Vid realisationsvinstbeskattningen kan i vissa fall uppskov medges vid erläggande av den beräknade skatten. Det gäller när man vid flyttning från en ort till en annan säljer sitt småhus och förvärvar ett annat på den nya orten. Motsvarande uppskavsregler finns inte när det gäller bostadsrätter. Realisationsvinstbeskattningen av bostadsrätter motsvarar inte heller i övrigt reglerna för småhus och andra fastigheter.

Enligt vår uppfattning bör bostäder i realisationsvinstbeskattningshänseende betraktas på samma sätt oavsett om det är fråga om en bostad i småhus

eller en bostad i flerfamiljshus med bostadsrätt eller äganderätt. Realisationsvinstbeskattningsreglerna för bostadsrätter bör ändras så att de ansluter till de regler som gäller för småhus. Det innebär att uppskavsregler skall införas. Uppskov skall vidare kunna medges vid försäljning av bostadsrätt och köp av småhus och vice versa.

Mot. 1985/86
Sk279

5.6.3 Fastighetsskatten

Genom riksdagsbeslut i december 1984 ersattes hyreshusavgiften fr. o. m. den 1 januari 1985 med en statlig fastighetsskatt. Den nya skatten innebär i jämförelse med hyreshusavgiften en avsevärd utvidgning av skattskyldigheten. Bl. a. berörs alla landets drygt 1,5 miljoner småhusinnehavare.

Beredningen av ärendet om fastighetsskatt skedde på ett synnerligen otillfredsställande sätt. Ärendet har inte föregåtts av ordentlig utredning och remissbehandling.

Regeringens syfte med fastighetsskatten förefaller främst vara att nedbringa det statliga budgetunderskottet. Som tidigare anförts i motionen är det emellertid synnerligen olämpligt att tillgripa nya skatter för att komma till rätta med underskottet i statens budget, bl. a. eftersom en höjning av en skatt inte sällan leder till minskade inkomster från andra skatter.

Det är främst de som redan har de dyraste boendekostnaderna som drabbas hårdast av fastighetsskatten. Det gäller särskilt småhusägare som finansierat sina hus utan statliga lån och sådana som under senare år förvärvat ett äldre hus. Det kan ofta röra sig om flerbarnsfamiljer som redan har en svår ekonomisk situation.

Även i fråga om flerfamiljshus kommer den sammanlagda effekten av fastighetsskatten och de bidrag som avses utgå för att kompensera skatten i vissa fall att diskriminera fastigheter som inte är statligt belånade. Därtill kommer att de olika skattesatserna (en högre för konventionellt beskattade fastigheter och en lägre för schablonbeskattade fastigheter som ofta tillhör allmännyttan) gör att de privata fastighetsägarna till följd av bruksvärdessystemet inte ens kan ta ut tillräcklig hyra för att erhålla kostnadstäckning för skatten.

Den införda fastighetsskatten innebär ett skatteuttag utan hänsyn till bärkraft. Den bör därför avskaffas från den 1 januari 1987.

5.6.4 Garantibeskattningen

Den s. k. garantibeskattningen vid den kommunala taxeringen är en kvarleva av den äldre mera omfattande fastighetsbeskattningen. Garantibeskattningen innebär att man oavsett avkastningen skall ta upp ett belopp motsvarande 1,5 % av en fastighets taxeringsvärde till kommunal beskattning.

Garantibeskattningen kan i vissa fall slå hårt mot fastigheter med låg eller ojämn avkastning. Den kan leda till improduktiv skatteplanering och administrativt merarbete. Genom omläggningen av beskattningen för juridiska personer har garantibeskattningen slopats för dessa men inte för fysiska personer. Det medför ytterligare orättvisor.

Det ursprungliga skälet för garantibeskattning (att tillförsäkra kommunerna ett stabilt skatteunderlag) har numera bortfallit. Garantibeskattningen bör därför avvecklas. Regeringen bör utreda formerna för hur detta kan ske och förelägga riksdagen förslag.

Mot. 1985/86
Sk279

5.6.5 Fastighetstaxering

Riksdagen har under de senaste åren vid flera tillfällen (bl. a. under hösten 1985), med hänvisning till erfarenheterna av 1981 års allmänna fastighetstaxering, beslutat att hos regeringen begära en utredning syftande till en omläggning av fastighetstaxeringssystemet så att förenklingar kan uppnås. Regeringen har ännu inte tagit några initiativ till detta. Detta är synnerligen anmärkningsvärt. Riksdagen bör därför besluta att regeringen skyndsamt fullföljer det tidigare riksdagsbeslutet.

I avvaktan på utredningens förslag måste förändringar vidtas i nu gällande regler för fastighetstaxering. Taxeringsvärdena utgår i de allra flesta fall från det beräknade marknadsvärdet på resp. fastighet 1979. Sedan dess har marknadsvärdena fallit för vissa fastighetstyper och för många enskilda fastigheter. Även om man tar hänsyn till att taxeringsvärdet i normalfallet endast är 75 % av 1979 års marknadsvärde föreligger i flera fall en "överbeskattning" till följd av för höga taxeringsvärden.

Detta bör motverkas genom att regler införs om att särskild fastighetstaxering kan begäras av fastighetsägare på grund av att marknadsvärdet har sjunkit. För vissa fastighetstyper bör man överväga en generell nedsättning av fastighetstaxeringsvärdena antingen för hela landet eller för vissa definerade regioner. Det senare kan gälla jordbruksfastigheter, vars marknadsvärden bl. a. till följd av prisprövningsreglerna i förvärvslagstiftningen kan ha minskat högst betydligt.

5.7 Energibeskattningen

Beskattningen bör inte användas som energipolitiskt styrmedel. De nuvarande riktlinjerna för energibeskattningen innebär att man på en gång har sökt att tillgodose flera motstridiga syften, vilket har gjort skattesystemet på energiområdet ologiskt. Bl. a. har dessa riktlinjer inneburit att beskattningen av kol blivit alltför låg, vilket kan få till konsekvens att en ökad användning av sådana energikällor som vattenkraft, kärnkraft, solenergi och vindkraft försvåras.

Vi förordar i stället en övergång till mervärdeskatt på energiområdet kombinerad med energilikformiga punktskatter på en förhållandevis låg nivå. Vissa avsteg från energilikformigheten kan emellertid vara motiverade av miljöpolitiska skäl. Skattesystemet blir genom en sådan ordning mer hanterligt och innebär att den konkurrensutsatta industrin i energibeskattningshänseende likställs med ett betydande antal utländska konkurrenter, som helt eller delvis kan lyfta av sin energiskattebörd.

5.8 Övriga skatter

Mot. 1985/86
Sk279

Från principiella utgångspunkter borde flertalet punktskatter avskaffas. De påverkar valet mellan olika varor och ger i övrigt snedvridande effekter.

Vissa punktskatter, som exempelvis alkoholskatterna, har införts med andra motiveringar än rent finansiella. När det således gäller alkoholbeskattningen finns det enighet om att den skall utformas på så sätt att målsättningen om en minskad totalkonsumtion och om en övergång från starkare till svagare drycker främjas. På energiområdet återfinns också vissa andra motiv för punktskatter.

Som tidigare redovisats innebär det statsfinansiella läget att utrymmet för skattesänkningar är begränsat. Det innebär att sänkningarna i första hand måste ske på de områden där effekterna blir mest positiva för samhällsekonomin. Vissa punktskatter kan emellertid avskaffas utan några större statsfinansiella konsekvenser. Det gäller exempelvis den för något år sedan införda kassettskatten. Genom en ökad privat införsel och ett visst kringgående av lagstiftningen ger kassettskatten väsentligt lägre intäkter än beräknat. Det har lett till att riksskatteverket har föreslagit regeringen att slopa skatten. Riksdagen har på regeringens förslag förändrat reglerna för uttag av kassettskatt. Detta är emellertid inte tillräckligt. Kassettskatten bör avskaffas från den 1 januari 1987.

5.9 Finansiella konsekvenser av förslagen

I tabell 7 nedan redovisas de statsfinansiella konsekvenserna av våra skatteförslag. Den helt dominerande delen av de skattesänkningar som föreslås tillfaller inkomsttagare i normala inkomstlägen.

Tabell 7

Finansiella konsekvenser av våra skatteförslag

	Helarseffekt 1987 milj. kr.
Marginalskattesänkningar	5 000
Inflationsskyddad inkomstskatteskala	0
Grundavdrag för barn	3 000
Avskaffande av fastighetsskatten	3 900*
Slopad förmögenhetsskatt på arbetande kapital i småföretag	100
Atergång till 1982 års regler för förmögenhets-, arvs- och gavoskatt	350
Förändring av förmögenhets-, arvs- och gavoskattereglerna m. m.	550
Lindring i dubbelbeskattningen av aktier	300
Skogsvårdsavgiften sänks till 0,3 %	260
<hr/>	
Slopad skattereduktion av fackavgifter	1 400
Andrade regler för schablonavdrag	1 500
<hr/>	
Nettoskattesänkning	10 560
Okade skatteintäkter genom bl. a. ökat arbetsutbud	700
Nettoförändring av offentliga sektorns inkomster	9 860

* Samtidigt avvecklas en kompensation i form av ytterligare bostadssubventioner på 1 700 milj. kr.

Det torde ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderlig författnings-text

Mot denna bakgrund av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande den långsiktiga inriktningen av skattepolitiken.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en skola för statlig inkomstskatt 1987 i enlighet med vad som anges i motionen.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om återinfört inflationsskydd av den statliga inkomstskatteskalen i enlighet med vad som anförts i motionen fr. o. m. beskattningsåret 1987.

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av grundavdrag för barn i enlighet med vad som anförts i motionen.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande avdrag för barntillsynskostnader.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande ett successivt avskaffande av begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde med början beskattningsåret 1987.

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för schablonavdrag vid inkomst av tjänst i enlighet med vad som anförts i motionen.

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av uppdelningen av inkomster i A- resp. B-inkomster i enlighet med vad som anförts i motionen.

9. att riksdagen upphäver lagen om skattereduktion för fackföreningsavgift fr. o. m. den 1 januari 1987.

10. att riksdagen beslutar att skatteskalen för uttag av statlig förmögenhetsskatt fr. o. m. taxeringen 1987 återfår det utseende den hade den 1 januari 1982.

11. att riksdagen beslutar att börsnoterade aktier vid förmögenhetsbeskattning skall tas upp till 65 % av sitt marknadsvärde.

12. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av förmögenhetsbeskattning av arbetande kapital i mindre och medelstora företag i enlighet med vad som anförts i motionen.

13. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av sambeskattnings av förmögenhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrad arvs- och gåvobeskattnings i enlighet med vad som anförts i motionen.

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett successivt avskaffande av dubbelbeskattnings av aktieutdelningar i enlighet med vad som anförts i motionen.

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag om lindring av beskattningen av aktieutdelning i enlighet med vad som anförts i motionen.

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande en förändring av bolagsbeskattnings.

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande en ny utformning av småhusbeskattningen.

19. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avdragsrätt för reparationer utförda i schablontaxerade en- och tvåfamiljshus.

20. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av realisationsvinstbeskattning av fastigheter i enlighet med vad som anförts i motionen.

21. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändrad realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter i enlighet med vad som anförts i motionen.

22. att riksdagen beslutar avskaffa lagen om statlig fastighetsskatt fr. o. m. den 1 januari 1987.

23. att riksdagen hos regeringen begär utredning om slopande av den kommunala garantibeskattningen i enlighet med vad som anförts i motionen.

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande utredning om reglerna för den allmänna fastighetstaxeringen.

25. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändrade regler för särskild fastighetstaxering i enlighet med vad som anförts i motionen.

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande inriktningen av energibeskattningen.

27. att riksdagen beslutar avskaffa den statliga kassettskatten fr. o. m. den 1 januari 1987.

Stockholm den 24 januari 1986

Ulf Adelsohn (m)

Lars Tobisson (m)

Anders Björck (m)

Carl Bildt (m)

Nils Carlshamre (m)

Rolf Dahlberg (m)

Arne Andersson (m)

i Ljung

Ingegerd Troedsson (m)

Ingrid Sundberg (m)

Staffan Burenstam Linder (m)

Rolf Clarkson (m)

Sonja Rembo (m)

Per-Olof Strindberg (m)

Mot. 1985/86
Sk279

